Onderwerp: Beleidsplan Participatiewet in Balans 2027 - 2032

Ons kenmerk: 318231

Nummer.

Elst, 13 oktober 2026

AAN DE RAAD

1. Voorstel

1. Het beleidsplan Participatiewet in Balans 2027 – 2032 vast te stellen.

2. Inleiding

Met de invoering van de Participatiewet in balans treden er verschillende veranderingen op in de Participatiewet die ook doorwerking vinden in ons beleid. Dit beleidsplan herijkt de inkomensaspecten van de Participatiewet in balans en geeft invulling aan onze lokale opgave op het gebied van bestaanszekerheid. Met dit beleidsplan kiezen we voor een mensgerichte benadering waarin bestaanszekerheid, meedoen en passende ondersteuning centraal staan.
Daarnaast geven we richting aan ons handhavings- en terugvorderingsbeleid en brengen deze in lijn met de bedoeling van de nieuwe wet.

3. Doel en beoogd effect

Eén beleidsplan vaststellen waarin de veranderingen van de Participatiewet in balans worden verwerkt. Daarnaast geeft dit plan de inwoner duidelijkheid doordat onderwerpen uit de wet worden geconcretiseerd. Door het vaststellen van dit beleidsplan werken we meer vanuit de geest van de participatiewet. Dit betekent dat inwoners zekerheid ervaren dat ze gesteund worden door de overheid wanneer dat nodig is.

4. Argumenten

1.1. We gaan gefaseerd te werk waardoor de wijzigingen in de Participatiewet stapsgewijs worden geïmplementeerd
Het beleidsplan omschrijft 3 sporen gebaseerd op de landelijke ontwikkeling binnen de participatiewet; Korte termijn, Fundamentele herziening en Cultuuromslag. In het beleidsplan staan de wijzigingen opgenomen die verband houden met het tweede spoor. We hebben deze wijzigingen geformuleerd op basis van eigen inzicht en de Handreiking Participatiewet in balans van Stimulansz[1]

1.2. Er ontstaan verschillende voordelen voor onze inwoners door de concrete invulling van de Participatiewet in balans
Door de introductie van het bufferbudget en het ‘hoe-gaat-het-met-u-gesprek’ geven we invulling aan de participatiewet in balans. De verwachting is dat deze invulling er voor zorgt dat er minder terugvorderingsbesluiten zullen worden gestuurd (bufferbudget) en

[1] Handreiking Participatiewet in balans

dat inwoners beter inzicht krijgen welke regelingen er zijn en waar zij recht op hebben (hoe-gaat-het-met-u-gesprek).

1.3. We creëren continuïteit op hoofdlijnen door het beleidsplan voor een periode van 5 jaar vast te leggen
Door het beleid voor een periode van 5 jaar vast te leggen ontstaat er een consistentie in de inzet en de werkwijze van de gemeente. We krijgen de kans om initiatieven langdurig te ondersteunen en door te ontwikkelen én we kunnen beter kijken naar de structurele effecten die het beleid tot gevolg heeft. In de jaarlijkse uitvoeringsplannen kunnen we op uitvoeringsniveau bijsturen en interveniëren waar nodig. Dit geeft als bijkomend effect dat we jaarlijks zowel vooruit- als achter ons kunnen kijken naar de resultaten.

1.4. Het beleidsplan is samen met betrokken partners gemaakt, het beleid heeft draagvlak en is uitvoerbaar.
Het beleidsplan inkomen is tot stand gekomen in samenwerkingen met de verschillende afdelingen binnen de ambtelijke organisatie en de betrokken maatschappelijke partners. We organiseerden 12 stand-up bijeenkomsten waarin de contouren van het plan uitvoerig zijn besproken. Dit leidde er toe dat het geformuleerde conceptplan getoetst kon worden bij de adviesraad Sociaal Domein. Ook de adviesraad sociaal domein adviseert positief over het voorgestelde beleidsplan.

5. Kanttekeningen en risico's

1.1. De Participatiewet in Balans beoogd een andere manier van werken en denken doordat een nieuw mensbeeld centraal staat
De Participatiewet in Balans heeft de menselijke maat als uitgangspunt. Dit vergt voor nieuwe en huidige medewerkers dat zij op een nadere manier naar inwoners kijken dan dat zij op dit moment gewend zijn. Er zullen veel facetten van de werkzaamheden binnen het Sociaal Team Overbetuwe veranderen en dit heeft tijd en aanpassingsvermogen nodig.

1.2. De Participatiewet in Balans heeft effect op de uitvoering
Verschillende processen die op dit moment al geruime tijd in de praktijk worden gebracht veranderen enigszins. Doordat we meer maatwerk leveren zal er steeds vaker naar een individuele oplossing gekeken moeten worden in plaats van een uniforme en gestandaardiseerde aanpak. Deze aanpassing is tijdsintensief en daardoor een risico voor de uitvoering van dit beleid.

6. Financiën

Middelen Participatiewet in balans
In de septembercirculaire 2025 is via de algemene uitkering € 55,5 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van de implementatie van de participatiewet in balans. Voor de Gemeente Overbetuwe gaat het om de volgende bedragen:

2025	2026	2027	2028	2029
60.000	26.000	6.000	2.000	2.000

Het bedrag van 2025 is overgeheveld naar 2026. In 2026 wordt € 86.000 besteed aan personele inzet.

De Participatiewet in balans bestaat uit maatregelen waardoor gemeenten zowel meer als minder geld uitgeven aan bijstandsuitkeringen. Zo worden de uitgaven inzake het bufferbudget gefinancierd door verhoging van het BUIG-budget[2]. De dienst toeslagen neemt de kosten van ALO-kop[3] op zich.
De extra middelen worden niet apart gelabeld toegekend maar worden onderdeel van het bestaande BUIG-verdeelmodel. Onze gemeente (meer dan veertigduizend inwoners) ontvangt het BUIG-budget volledig op basis van het objectieve verdeelmodel (het 'kansmodel').

Wanneer gemeenten door de invoering van de Participatiewet in balans, minder geld uitgeven aan bijstandsuitkeringen levert dit op lange termijn niet per definitie een structureel voordeel op.
Het BUIG-budget wordt jaarlijks door het ministerie vastgesteld op basis van landelijke ramingen van de bijstandskosten. Wanneer gemeenten minder bijstand uit hoeven te keren wordt het macrobudget neerwaarts bijgesteld.
In het stuk is geen indicatie van aantallen en bedragen opgenomen voor het financiële effect van de Participatiewet in balans.

7. Duurzaamheid

Duurzaamheid is niet van toepassing op dit voorstel

8. Vervolg

Planning
Er wordt een uitwerking ontwikkeld voor dit beleidsplan in de vorm van doorontwikkeling van de verordening Sociaal Domein en de Integrale Beleidsregels Sociaal Domein. Deze doorontwikkeling wordt opgenomen in de periodieke ontwikkeling van de verordening en de beleidsregels. De eerstvolgende aanpassing zal omstreeks december 2026 plaats vinden.

Communicatie
Er wordt niet corporate gecommuniceerd over dit beleidsplan. Communicatie met partners en doelgroepen verloopt via de reguliere, bestaande kanalen.

Initiatiefnemer, interactievorm en rol gemeente
De gemeente neem het initiatief door haar rol in te vullen om een bijdrage te leveren aan goede inkomensvoorzieningen voor inwoners en de wettelijke taak die ontstaat naar aanleiding van de Participatiewet in Balans, in te vullen.

Evaluatie
Met betrekking tot de doelen van het beleidsplan is een tweetal kernprestatie indicatoren (KPI) geformuleerd. De voortgang van deze KPI’s worden opgenomen in de monitor sociaal domein en de factsheets sociaal domein.

NAMENS HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,

[2] Het BUIG-budget (Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen aan Gemeenten) is het geld dat gemeenten elk jaar van het Rijk krijgen om bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies te betalen.
[3] Alleenstaande ouderkop is een extra toeslag bovenop het kindgebonden budget van de Dienst Toeslagen voor alleenstaande ouders.

de gemeentesecretaris	de burgemeester
D.C. van Eeten	R.P. Hoytink-Roubos

Relevante stukken

1. Beleidsplan Participatiewet in Balans 2027 - 2032
2. Advies Beleidsplan Participatiewet in Balans – Adviesraad Sociaal Domein
3. Concept raadsbesluit Beleidsplan Participatiewet in Balans 2027 - 2032

Portefeuillehouder: Aad Noordermeer
De behandelend ambtenaar is Baetsleer, Jasper. Technische vragen dienen uiterlijk donderdagmorgen om 08:00 uur voor de betreffende politieke avond te worden gesteld via griffie@overbetuwe.nl